

М.В. Чорна, д-р екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)
О.С. Шуміло, д-р екон. наук, доц. (*ХНУБА, Харків*)

ОСОБЛИВОСТІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ

Господарська діяльність підприємств роздрібної торгівлі на сучасному етапі розвитку економіки зазнає постійних змін. Трансформаційні зміни фінансових відносин, що відбуваються в економічному середовищі поглиблені процесом глобалізації, сприяють кризовим процесам на торговельних підприємствах та визначають пріоритетність антикризового управління підприємством.

Суть «антикризового управління», на думку дослідників, являє собою спеціальне, постійно організоване управління, спрямоване на найбільш оперативне виявлення ознак кризового стану та створення відповідних передумов для його своєчасного подолання з метою забезпечення відновлення життєздатності окремого підприємства, недопущення його банкрутства і ліквідації.

Антикризове управління будь-яким підприємством – це система управління підприємством, яка має комплексний, системний характер і спрямована на запобігання та усунення несприятливих для діяльності підприємства явищ за допомогою розробки і реалізації на підприємстві спеціальних заходів, які мають стратегічний характер і дозволяють усунути тимчасові перешкоди, зберегти і зміцнити ринкові позиції.

Антикризове управління підприємствами роздрібної торгівлі має базуватися на врахуванні їх особливостей.

Відомо, що роздрібна торгівля відображає своїм функціонуванням стан соціально-економічного розвитку країни в цілому, забезпечує задоволення потреб населення у товарах і послугах через підтримання балансу між попитом і пропозицією та наповнення державного бюджету, сприяє зміцненню фінансової системи. Значно зростає роль роздрібних торговельних підприємств як самостійних суб'єктів маркетингової діяльності. Динамічність розвитку роздрібної торгівлі обумовлює необхідність антикризового управління підприємствами.

Антикризове управління підприємством роздрібної торгівлі має бути направлено на досягнення наступних цілей: недопущенню прояви або загострення кризи; подолання кризового стану; уникнення банкрутства та ліквідації підприємства; боротьба з наслідками кризи; сприятиме розвитку підприємства.

Залежно від цілей антикризового управління підприємством роздрібною торгівлі виділяють такі його види: профілактичне антикризове управління (передбачає розроблення та реалізацію заходів, спрямованих на передбачення та недопущення прояву кризи на підприємстві); оздоровче антикризове управління (полягає у розробленні та реалізації заходів, націлених на виведення підприємства із кризового стану та уникнення процедури банкрутства); запобіжне антикризове управління (передбачає розроблення та реалізацію заходів, спрямованих на недопущення ліквідації підприємства, проти якого порушено справу про банкрутство); реабілітаційне антикризове управління (передбачає розроблення та реалізацію заходів, спрямованих на ліквідацію негативних наслідків кризи чи антикризових заходів, досягнення підприємством докризового стану та його покращення).

Серед загальних задач антикризового управління підприємством роздрібною торгівлі можна виділити: розробку методів і моделей комплексного аналізу стану підприємства роздрібною торгівлі; виявлення сильних та слабих його сторін; визначення можливості виведення підприємства з кризового становища; поліпшення фінансового стану підприємства за рахунок внутрішніх ресурсів та залучення зовнішніх джерел фінансування; проведення діяльності з реорганізації підприємства; активізація маркетингових заходів; поліпшення виробничої діяльності; оптимізація кадрової роботи; запобігання виникненню некерованих кризових явищ тощо.

Слід зазначити, що антикризове управління підприємством роздрібною торгівлі має певні особливості. Так, до основних з них відносять: специфічність мети здійснення, специфічність управлінського інструментарію; ресурсні обмеження; часові обмеження; орієнтація на розв'язання проблем, а не тільки їх зовнішніх проявів; орієнтація та мінімізацію втрат усіх його учасників (власників, кредиторів, персоналу, держави); інноваційний характер.